Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 266. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 266. TUESDAY, OCTOBER 7, 1952. SATURDAY, OCTOBER 4, 1952. VOL. LX.

ЗАГОСТРЕННЯ ПАРТІЙНОЇ БОРОТЬБИ В ПЕРЕДВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ

Президент Труман, скінчивши свою передвиборчу кампанію в стейтах на західнім узбережжі, повернув свій дальший шлях на схід. У своїх двох останніх промовах, виголошених у суботу в Сан Франціско, Труман сказав, що його приятель, ген. Двайт Д. Айзенгавер, „зрадив самий себе тим, що почав дикі напасти на політику й програму, за яку він самий мав велику відповідальність і за які він діставав велике признання". Дальше — казав Труман — він зрадив себе тим, що відкинув раду людей з обидвох партій і, замість піднести кампанію на вищий рівень, з інтереєі нації й цілого світу, він пішов на службу спеціяльним інтересам і піддався себелюбним, та вузкоглядним людям і перейшов до групи республіканців, які виливанням брудів затемнюють положення, яке призвело до Корейської війни. Крім того Труман зробив Айзенгавера відповідальним за помилки, які дала нагоду совєтам блокувати Берлін. На такі закиди відповів ген. Двайт Д. Айзенгавер, у промові, виголошеній без приготування в Фарго, у Н. Дак., що Труман стріляє сліпими, одначе сліпими вистрілами наче артилерійський капітан і барабанить як барабанщик без жадної шкоди для нього. Закиди й протизакиди були вміщені в промовах, у яких порушувано поважні теми. Так президент обговорював закордонну політику, а генерал економічні справи, сполучені з контролею поводей і меліорації ґрунтів.

Демократичний кандидат на президента, губ. Адлей А. Стівенсон, у своїй промові, виголошеній в Ст. Пол, у стейті Міннесота, в суботу, сказав, що генерала треба освідомити про погубне змагання сенатора Роберта А. Тефта на спілку з ген. Джозефом МекКарті з Висконсін опанувати Сенат, в якім він був би головою комісії складання республіканської політики. У такому випадкові сен. Тефт був би політичним дорадником генерала Айзенгавера, який пішов би проти Північно Атлантійського Пакту й цілого списку інших справ. Крім того Тефт опанував би інші важливі сенатські комісії, включаючи й комісію праці.

Газети, що підтримують ген. Двайта Д. Айзенгавера, як республіканського президента, слідкують за реакцією населення на гострі промови през. Трумана проти генерала і сповіщають, що в різних громадах відчувається велике негодування проти президента за роздування до великих розмірів помилок генерала з тих часів, коли він був головою генерального штабу або командувачем армії. Газети висвічують це бажання понизити престиж генерала в очах загалу, хоч президент самий колись причинився до його вивищення. Така поведінка Трумана, кажуть газети, шкодить Стівенсонові, як кандидатові Демократичної партії. — Айзенгавер у переїзді через стейт Монтана, порівняв прихильників „Нового Розподілу" з комуністами і заповів, що змагатиме до звільнення їх з уряду так, як і комуністів.

Парада Пулаского у Ню Йорку

У минулу неділю, П'ятою евеню у Ню Йорку, при гарній осінній погоді, зорганізовано маршували місцеві поляки, вшановуючи пам'ять ген. Казимира Пулаского, героя Американської Революції. Це вже була шістнадцята річна „парада Пулаского", яка пройшла з особливим успіхом і на якій були присутні такі визначні особи, як сенатор Річард М. Ніксон, республіканський кандидат на віцепрезидента. Привітали здвиг державні достойники, висловивши свою симпатію до визвольних прагнень поляків. Посадник міста Імпеліттері й генерал Галлер приглядались параді біля Публічної бібліотеки, а римо-католицьке духівництво — з ступенів катедри св. Патрика. Численні транспаренти закликали закінчити комуністичне панування в Польщі усіма можливими засобами. За обрахунками, в параді взяло участь 75 тисяч, а приглядалися 500 тисяч осіб.

Доджери мають успіх у бейзболових змаганнях

Ню Йорк. — Світова серія гри в бейзбол стала незвичайно цікава в неділю, коли два атлети бруклинської дружини Доджерів, а це Дюк Снайдер і Карл Ерскін причинилися до перемоги своєї дружини проти нюйоркської дружини Єнкис у відношенні 6 до 5. Гра позначилася продовженням гри понад час уперше в історії змагань обидвох згаданих дружин і охопила 11 рунд. Остання перемога Доджерів допомогла їм станути на переді у відношенні 3 до 2 в цілій серії, хоч у суботу вони програли в користь Єнків прикінці дня і обидві дружини станули на рівні щодо кількости виграних пунктів. Дальшу гру, заповіджену на понеділок, перенесено зі стадіону Єнків у Ню Йорку до стадіону Доджерів, Ебетс Філд, у Брукліні. Доджерам забракло ще тільки одної перемоги, щоб осягнути першенство в красвій серії змагань.

РЕЄСТРАЦІЯ ВИБОРЦІВ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРКУ ПОТОЧНОГО ТИЖНЯ

Ню Йорк. — У місті Ню Йорку й повіті Вестчестер призначена реєстрація виборців на поточний тиждень, кожного дня, від понеділка до п'ятниці від г. 5-10 ввеч., а в суботу від г. 7 ранку до 10.30 ввечорі. У повітах Нессо і Софолк та в цілій горішній частині стейту Ню Йорку реєстрація відбудеться у п'ятницю від год. 10 ранку до 10 ввечорі, а в суботу від год. 7 ранку до 10 ввечорі. Загальне зацікавлення виборами дає надію, що цьогорічна реєстрація буде найчисленніша в усій історії. Громадян, що голосують перший раз, звільнено цьогороку від складання іспитів грамотности, як що вони принесуть з собою афідевіт, в якому сказано, що вони ходили до школи вісім років. Хто такого свідоцтва не має, має скласти іспит грамотности. Право зареєструватися до голосування при близьких виборах мають особи, що покінчили 21 рік життя, мешкають найменше один рік у стейті, чотири місяці в повіті або місті і перебувають 30 днів у виборчій окрузі, в якій хочуть голосувати. — Хто не зареєструється, такий не матиме права голосувати при виборі на президента, віцепрезидента, сенаторів чи членів Палати Репрезентантів та на всіх інших виборних федеральних, стейтових і муніципальних урядовців.

ПРОФ. Р. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ ОБРАНИЙ ГОЛОВОЮ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІДДІЛУ НТШ

Ню Йорк. — Проф. Роман Смаль-Стоцький, відомий український вчений, автор і громадський діяч, був обраний головою Американського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка на звичайних загальних зборах Відділу, що відбулися в суботу, 4-го жовтня, в готелю Ню Йоркер, і тривали повних 9 годин. На зборах явилися численні члени особисто, а ті, що не могли прибути, вислали письмові повновласті. Збори відкрив голова А. В. НТШ проф. Микола Чубатий, який, привітав гостей і членів, візвав повстанням з місць вшанувати пам'ять двох померлих голов НТШ: проф. Івана Раковського в ЗДА і проф. Зенона Кузелю у Франції, а також інших померлих членів на рідних землях і на еміграції, як і геройську УПА.

До Почесної Президії покликав проф. М. Чубатий двох найстарших з-поміж членів товариства д-ра Юліяна Гірняка і д-ра Михайла Тершаківця, дир. Володимира Дорошенка та голову Канадійського Відділу НТШ проф. Вертипороха. На предсідника зборів вибрали д-ра Костя Паньківського, на заст. предсідника д-ра В. Калину і на секретарів д-ра Т. Білостоцького і д-ра І. Лебковича. Після вибору комісій: мандатної, номінаційної і виборчої, приступлено до складання привітів.

Дальші наради відбувалися під проводом вибраної президії. Збори уповажнили новий Виділ разом з контрольною комісією, і окремо вибраною статутовою комісією провести потрібні зміни в статуті та збільшити число членів Управи до 11, а число членів Контрольної Комісії до 5 осіб. Проф. М. Чубатий здавав звіт з діяльности товариства за час від 1947 р. до 1952. Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка існує у формі корпорації зачартерованої на основі американського права. Він має 59 дійсних і 60 звичайних членів. З приводом більшого числа членів поживавилася і праця товариства. Першого року 1949-50 відбувалися академічні виклади: 20 прелегентів виголосили 27 науково-популярних викладів. Крім того 51 науковців виголосили 74 доповіді в поодиноких секціях та комісіях. Видавнича діяльність не розгорнулася належно, бо теперішній Виділ вирішив придбати власну домівку — „Дім Української Культури", який мав би дати приміщення і ВУАН. Дім уже куплено, треба поробити деякі зміни, і він від нового року може надаватися до користування. Проф. Чубатий зажурений тим, щоб молодше покоління українознавців не віддалювалося від тих ідей, що їх видвигнув проф. М. Грушевський. НТШ плянує зорганізувати наукові семінарські робітні, в яких молодші прихильники українознавчих наук могли б працювати під доглядом досвідчених науковців. Проф. Чубатий гадає, що українська наука повинна працювати для тих потреб, що тепер найконечніші українському народові в боротьбі за своє існування. Отець Лев Чапельський здав касовий звіт. В касі є мала готівка (1,783 доляри і 33 ц.), а видатки в новому бюджеті виносять $18,000.00, хоч деякі позиції в приходах непевні.

Після звітів відбулася дискусія, в якій промовляли: М. Шлемкевич, І. Кедрин, О. Домбровський, П. Герасименко, М. Величківський, І. Лисяк, проф. Чудінов, В. Мишуга, І. Витанович, Р. Осінчук, Я. Падох і М. Чубатий вдруге. Дебати велися над діяльністю Голови і Виділу, в них деколи звучали особисті нотки. Порушували справу чистоти української ідеології, будови Дому Української Культури, справу англійського видання Енциклопедії та інші. Одноголосно уділено абсолюторію голові та Виділові, з окремими підкресленнями безінтересової жертвенної праці проф. М. Чубатого і о. рад. Л. Чапельського. До нової управи вибрані: проф. Р. Смаль-Стоцький — голова, д-р М. Стахів і д-р О. Андрусяк — заступники голови, д-р Ю. Федорівський — секретар. Члени виділу: В. Гришко, В. Січинський, В. Дорошенко, В. Лев, Я. Падох, М. Чубатий, Л. Мишуга. Контрольна комісія: о. Л. Чапельський, В. Мудрий, К. Паньківський, Гр. Лужницький і О. Гладишовський, Статутова комісія: Л. Окіншевич, Б. Цюцюра і Б. Тучак. П'ять хвилин після 12 год. вночі д-р К. Паньківський подякував учасникам за чисельну участь і замкнув збори.

Помер о. С. Мусійчук

Дня 2 жовтня помер нагло в Шерон, Па., парох місцевої української православної церкви о. Степан Мусійчук, — відомий старий емігрант з своєї довголітньої громадської праці, особливо в Січовій організації, та з віршів, частина яких вийшла окремою збіркою. Покійний був, між іншим, автором гимну У. Н. Союзу, до якого склав музику тепер уже покійний М. Гайворонський. Покійного о. Мусійчука поховано в Янгставні, Огайо.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В МЕТРОПОЛІЇ

Ню Йорк. — Цей кінець тижня, подібно як і попередній, позначився в ню-йоркській метрополії знову цілою низкою українських імпрез, найважливішою з яких були загальні збори Американського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка, про які мова окремо. Крім того відбулися:

Відкриття домівки „Дністер"

Товариство „Дністер", 361 відділ Українського Народного Союзу, відкрив в суботу, 4-го жовтня, свою окрему домівку при 119 евеню „А". В приявності коло 50 осіб, старших і молодших членів цього найбільшого в Ню Йорку і другого по величині в цілій організації УНСоюзу, — о. Ханас з церкви св. Юра посвятив домівку та виголосив відповідну промову, бажаючи цьому одному з найбільш активних Товариств метрополії дальших успіхів. Серію промов з цієї нагоди започаткував голова п. Малетич, а дальше промовляли: головний секретар УНС п. Г. Герман, секретар „Дністра" п. П. Кучма, і п. Іван Галичин, один з найстарших членів „Дністра", д-р С. Демидчук, п-ні: М. Галичин і Кучма, а від новоприбулих членів — говорив д-р В. Вишиваний. — Нова домівка „Дністра", положена в центрі найбільшого скупчення українців в Ню Йорку та вигідно влаштована і чепурно прибрана служитиме не тільки для цілей „Дністра", але зменшить велике запотребування місцевої громади на відповідні приміщення, аж доки український Ню Йорк остаточно не спроможеться на свій репрезентативний Народний Дім, акція для придбання якого тепер знову інтензивно ведеться та в якій активну участь бере відділ „Дністер".

Зустріч ОДУМ із старшими

Дуже корисну імпрезу — зустріч із старшим громадянством — влаштувало минулої суботи Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), яке згуртовує молодих людей переважно із Наддніпрянської України. У власній домівці ОДУМ при 2-ій евеню зібралось при столах кілька десятків громадян, що обмінялися з одумівцями думками щодо їхнього товариства та його дотеперішньої праці і майбутніх завдань. — Загальні інформації про ОДУМ подав голова цього Об'єднання Володимир Дубняк, а з виступів старших громадян заслуговує на увагу головно виступ ред. Ярослава Чижа, що поділився з одумівцями своїми враженнями з олімпійських ігрищ в Гельсінках та подав їм кілька вартісних порад щодо дальшої праці. П. Чиж зокрема закликав членів ОДУМ користати з багатющого досвіду американських українців в їх громадській праці. Молоді одумівки частували гостей чаєм та солодким.

Річні збори Відділу ОБВУ

В тому самому часі, як дві інші імпрези, відбулися теж річні загальні збори місцевого Відділу Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці. Зборами проводив майор Павло Шпирук, а секретарював п. Б. Бібік. У висліді зборів обрано нову управу з полковником Барвинським на чолі.

Прощальний виступ Р. Прийми

Заходами Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку влаштовано минулої неділі в Фешен Інститут „прощання" для відомої балерини, Роми Прийми, яка відїжджає на виступи в країнах Південної Америки. З рецитаціями виступала п-ні Лідія Крушельницька, а фортепіяновий супровід а теж і фортепіянові соля виконала п-ні Іванна Прийма. Не тільки Рома Прийма, але й п-ні Лідія Крушельницька виступали за кожним разом в різних строях, що відповідали характерові танків чи віршів. Світляні ефекти додавали цьому ще окремого чару. Доволі численна публіка прощала „Рому" дуже сердечно та квітами, не щадячи одночасно оплесків і для п-ні Крушельницької та п-ні І. Прийми.

Сумний кінець надійної місії Кеннана в Москві

Париж. — В міжнародних дипломатичних колах все ще живо коментується те, що вважається за „сумний кінець надійної місії Кеннана в Москві". Як відомо, Кеннан був іменований американським амбасадором до Москви в надії, що йому, як визнаному авторитетові в совєтських справах та знавцеві Росії, — пощастить злагіднити теперішнє совєтсько-американське політичне напруження. Кеннана вважається теж автором „політики здержування" большевизму. Тимчасом „після недавнього виступу Кеннана на пресовій конференції в Берліні, на якій він говорив про труднощі закордонних дипломатів в Москві, совєтський уряд дав до зрозуміння, що він не бажає собі повороту Кеннана назад на пост амбасадора. Після того Кеннан дістав багато пропозицій опублікувати доповіді та писати книжки на совєтські теми, але він заявив, що він думає дальше залишитись в урядовій службі. Закінчивши конференцію з іншими американськими амбасадорами в Лондоні, Кеннан відвідав свою дочку в школі у Швайцарії і тепер їде до Берліна де очікуватиме приїзду з Москви його жінки і двоє дітей.

Уряд приготовляє сувору відповідь на ноту про усунення амбасадора Кеннана

Вашингтон. — Департамент стейту почав працю над зладженням суворої безкомпромісової відповіді Москві за її недопускання американського амбасадора Джорджа Кеннана повернутися на його становище до Совєтів. Совєтський уряд доручив був у п'ятницю департаментові стейту у Вашингтоні ноту, з повідомленням, що Кеннан більше не приємлимий як дипломат („персона нон грата") для Москви ніби тому, що він допустився „очорнюючої атаки" на совєтський уряд.

Перестерігають перед комуністичним просяканням до партії Лейбористів

Лондон. — Бувший міністер скарбу під час панування уряду партії Праці Гюф Гетскел промовляв на зборах в місцевості Стейлібрідж і остерігав свою партію перед просяканням до партійних лав комуністичної ідеології, яка змагає до панування товпи. Це просякання комуністичної демагогії бачив Гетскел у тому, що на останніх красвих зборах ліве крило Бевана — здобуло своїх представників у Центральному Комітеті партії з 4 до 6, захопивши становища бувших міністрів скарбу Герберта Моріса та Гаґа Далтона. Гетскел взивав, щоб покінчити із змаганнями „до панування товпи" та відновити „авторитет і провід солідної, здорової і розумної більшости". Гетскел взивав праве партійне крило об'єднатися з представниками уній, які заявилися на партійних зборах за політикою теперішнього партійного проводу. — Прихильник Бевана, член парламенту Мікардо, обороняв Бевана та заявляв, що робітництво перехилиться на бік лівого партійного крила. — Гетскел турбувався найбільше тим, що до багатьох резолюцій просякли комуністичні впливи, які ширяться під впливом місцевої преси, що в руках прихильників Бевана.

83 стипендій з Фундації Форда

Ню Йорк. — Фундація Форда проголошує, що роздала 83 стипендій на вищі студії та досліди закордоном. Усіх прохань за таку допомогу наспіло від 700 осіб з прикінченими університетськими студіями, віком від 21 до 43 років життя. Вони дістануть разом $473,850 на започаткування або продовження студій різних проблем Азії й Близького Сходу та Середнього Сходу. Студії мають тривати найбільше два роки.

Створено Ініціятивну Групу для організації Т-ва Українських Журналістів Америки

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, дня 4-го жовтня, тут в готелю Ню Йоркер відбулись чергові наради представників української преси і публіцистики, на яких створено Ініціятивну Групу, що має підготовити організацію професійного Товариства Українських Журналістів Америки. Ініціятивну групу, до якої входять представники американсько - українських газет „Свобода", „Америка" й „Народна Воля" та представники професійних українських журналістів і публіцистів, очолюють ред. Роман Купчинський, голова Т-ва Письменників і Журналістів у Львові, та д-р Л. Мишуга і д-р М. Стахів. Професійне Т-во Українських Журналістів Америки мало б бути оформлене ще до кінця цього року.

КОМУНІСТИЧНІ „ВОЖДІ" НА ПАРТІЙНОМУ З'ЇЗДІ НАПАСТУЮТЬ АМЕРИКУ

Москва. — Дев'ятнадцятий З'їзд Всесоюзної Комуністичної партії большевиків почався тут в неділю, дня 5-го жовтня, ввечорі, у великій залі Кремля гострим виступом двох комуністичних „вождів" — Молотова і Маленкова, — проти З'єдинених Держав Америки, яким закидувано підготовку нападу на Совєтський Союз та змагання до опанування світу при допомозі третьої світової війни. З'їзд, в якому бере участь 1,200 делегатів, відкрито в приявності Сталіна та інших членів Політбюра, яких теж обрано до президії з'їзду. На з'їзді є приявні теж комуністичні делегації інших країн, зокрема Франції, яку очолює виголований в Москві Моріс Торез; східно-німецьку комуністичну делегацію очолює Вільгельм Пік, а головою англійської комуністичної делегації є секретар ком. партії Гері Полліт. Є теж неозначена кількість американських комуністів, з якимось Грейт Голем на чолі. Головним промовцем на з'їзді був можливий наступник Сталіна на червоному престолі, Георгій Маленков. Він твердив, що „З'єдинені Держави Америки рішили збурити мир, а тому, що СССР є головною підпорою миру, сили З'єдинених Держав прийшли до висновку, що треба розвинути війну проти Совєтського Союзу та інших оборонців миру". Так само Вячеслав Молотов, відкриваючи з'їзд твердив, що „агресивний, антидемократичний табір, очолюваний реакційними колами З'єдинених Держав", приготовляється до опанування світу при допомозі сили. „Ці кола — твердив Молотов — всіми шляхами розятрюють воєнну гістерію, ведучи і виконуючи підготовку до розпалення нової світової війни". Найгостріше нападав Америку головно Молотов, закидуючи З'єдиненим Державам „розпалення злочинної війни в Кореї", — „захопленням китайського острова Формози" та переміну Японії і Західної Німеччини в „американських сателітів". Очевидно, що оба ці комуністичні „вожді" заповіли Америці смерть і загладу на випадок війни, або повну економічну руїну, коли б до такої війни не дійшло. В дипломатичних колах сподіваються, що, правдоподібно теж Сталін вважатиме партійний з'їзд за досить догідне для себе форум і теж виступить з промовою.

Москва подвійно приготовляється до агресії

Бонн, Німеччина. — Тут в міжнародних дипломатичних колах вважають, що Кремль від деякого часу веде інтенсивну підготовку до агресивної війни. Ця підготовка ведеться в двох напрямах. Москва, з одного боку, намагається заспокоювати Європу та приспати її чуйність, а з другого сама веде повною парою зброєння та загальну підготовку до війни, зокрема намагається сконсолідувати західні границі терену Східної і Центральної Европи та Китаю.

Продовжуються льокальні бої на корейському фронті

Токіо. — Впродовж останніх трьох днів на західній і центрально-східній ділянках корейського фронту продовжувалися запеклі місцеві бої за стратегічні позиції. Бої велися із змінливим щастям. На західному секторі алянтські відділи три рази здобували і втрачали стратегічну гору недалеко Панмунджом, де відбуваються мирові переговори. В боях з обох боків інтервеніювала артилерія, а з алянтського боку теж літаки. Сильні з'єднання алянтської авіяції виконали низку успішних налетів на ворожі об'єкти у ворожому запіллі. Тимчасом алянтське командування повідомило, що сьогодні вони звільнять перших 600 з 11,000 південних корейців, взятих в полон в уніформах комуно-корейської армії, куди їх було втягнено силою.

Шуман заперечує поголоски про таємні переговори зі Совєтами

Париж. — Французький міністер закордонних справ вважав за відповідне заперечити публічно „в імені французького уряду" вперті поголоски, що Франція вела із Совєтами таємні переговори в справі недопущення до озброєння Західної Німеччини. Ці поголоски були поширені головно в західно-німецькій пресі. З них виходило, що колишній французький прем'єр Едвард Даладіє, мав таємні розмови із совєтськими представниками в Берліні і в цих розмовах обговорювано спільну совєтсько-французьку акцію проти включення Західної Німеччини в західно-европейську оборонну спільноту. Німецький соціяліст Герберт Венер твердив на з'їзді своєї партії, що він має докази цих таємних французько-совєтських розмов. Міністер Шуман ці поголоски з найбільшою рішучістю заперечив.

АНГЛІЯ ВІДКИДАЄ ІРАНСЬКІ НАФТОВІ ПРОПОЗИЦІЇ

Лондон. — Англійський уряд відкинув іранські протипропозиції в нафтовім непорозумінні, в яких прем'єр Моссадек домагався негайної заплати $137,200,000. Англія не робить жадних нових пропозицій і не відповідає на погрозу Ірану зірвати дипломатичні взаємини з Англією, коли вона не відповість до визначеного речинця на іранські протипропозиції. В своїй відповіді прем. Моссадекові, англійський уряд зазначив з жалем, що Іран не розуміє англійського становища. Подібну відповідь передали Іранові і ЗДА. 30 серпня прем'єр Черчил і президент Труман передали іранському урядові цілу низку пропозицій, в яких найважливі були такі, щоб справу матеріяльного відшкодування передати Міжнародному Судові і щоб іранський уряд увійшов в безпосередні переговори з англо-іранською Нафтовою Спілкою. 24 вересня прем'єр Моссадек згодився на те, щоб справу відшкодовання передати на вирішення Міжнародному Судові, але додав і такі умови, щоб Англія негайно виплатила вимагану Іраном суму, і щоб відразу англійські вимоги в справі відшкодування обмежити тільки до матеріяльних інвестиційних витрат, а залишити ті всі витрати, що виникають з титулу уневажненого контракту, який мав бути важний до 1992 року. Нова відповідь Англії і ЗДА залишає можливості дальших переговорів, якщо тільки Іран захоче їх продовжувати. Секретар стейту Дін Ачесон заявив, що жалує, що саме така відповідь надійшла від іранського уряду, та додав, що прем'єр Моссадек не зрозумів останньої пропозиції Англії і ЗДА.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СТАЛІН ПРО ВІЙНУ

Уже саме проголошення XIX З'їзду Всесоюзної Комуністичної Партії, який почався у Москві минулої неділі, було для Заходу несподіванкою, але далеко більшою несподіванкою було те, що головної промови, чи звіту, не виголосить Сталін, як це бувало в минулому, а тільки Г. М. Маленков. Дехто почав вияснити це тим, що Сталін уже старий і думає передати керму в молодші руки та що Маленков є найповажніший кандидат на його місце. Але майже на передодні цього З'їзду журнал „Большевик" помістив довгу статтю Сталіна (на 50 сторін), в якій він відповідає на різні запити з різних ділянок: економічної, внутрішньої й міжнародної. Ніхто не сумнівається, що те, про що заговорив Сталін у „Большевику", буде головною темою нарад З'їзду, який — очевидно — приплесне кожному слові Сталіна. Воно ввійде ще й в підручник про Марксистську економіку, який підготовляється та який призначений для совєтської молоді та „комуністів усіх країн і для народів, що симпатизують з комуністами". Отже помиляються ті, що думають, що Сталін уступає, пишуть деякі американські коментатори, обговорюючи його статтю. Ця стаття дає зрозуміти делегатам московського з'їзду, як і цілому населенню СССР і світові, що Сталін далі „бос".

Ми не будемо застановлятись ближче над „світлим" будучим Совєтів, яке заповідає Сталін, ні над п'ятигодинним днем праці з подвійною заробітною платнею, який він обіцює своїм рабам. Тут, в Америці, як і в інших демократіях, найбільше зацікавлені тим, що він пише про війну і мир, а не його новою економічною теорією.

До питання війни підійшов Сталін тим разом дуже хитро, заявляючи, що він не надіється війни між Совєтами і капіталістичними країнами. Це тому, бо капіталісти знають, що така війна була б кінцем капіталізму. Проте війни будуть вестись, але вже між самими капіталістичними країнами, як за ринки збуту, так і тому, що одна капіталістична країна не схоче довше бути невільником другої. Такі країни, як Велика Британія чи Франція, каже Сталін, не захочуть вічно бути залежними від ЗДА. Також Німеччина і Японія не стерплять довго американського „ярма".

З цього сталінського заключення виходило б, що ЗДА доведеться скоро воювати не з Москвою, але з Англією, Францією, Німеччиною та Японією. Головну причину воєн Сталін добачує в „імперіялізмі" капіталістичних держав, в першу чергу Америки. Про якийсь московський імперіялізм, очевидно, навіть мови не може бути. Війна між капіталістичними державали неминуча — як виходить з статті Сталіна — тому, що країни під комуністичними режимами в короткому часі стануть вистачальними і відмежуються цілковито від капіталістичних країн. Таким чином ті останні не матимуть там ринків збуту і попадуть у велику економічну кризу, з якої єдиним виходом буде війна. Проте Совєтам таки треба готовитись до війни з „буржуазними країнами", бо в світі нема місця для капіталізму і комунізму, хоч було б краще, коли б „капіталісти" та „імперіялісти" самі себе звоювали. Теперішня „мирна кампанія", яку ведуть Совєти, пише Сталін, ще війни не зліквідує, а тільки її відсуне. Тому треба далі терпіти і жертвувати собою так довго, доки не буде знищений „імперіялізм". Про справжній мир буде можна думати тоді, як комунізм запанує у цілому світі.

Як бачимо ціла та стаття звернена своїм вістрям проти Америки. „Імперіялізм", про який пише Сталін і про який мають говорити на комуністичнім з'їзді в Москві — це Злучені Держави. Перед ним перестерігає Сталін не тільки комуністів, але ввесь демократичний світ, в цьому і таку країну, як — Англія, користаючи з цього, що навіть там є різні Бевани, що теж говорять про американських „імперіялістів".

Ця стаття Сталіна повинна опам'ятати різних демагогів у демократичних країнах і вказати їм, що Сталін розраховує у своїм поході на підбій цілого світу. Він хотів би „зліквідувати" Америку та ще при допомозі демократій. Поза нею він уже нікого не лякається.

ВИШКІЛ ДЛЯ СВІТУ ПРАЦІ У ЗДА

Якщо хтось захотів би вечірньою годиною зайти до найближчої публічної школи, якої будинок завжди великий, простірний і гігієнічний, той наочно переконався б, як багато американської молоді, а то й дорослих громадян, використовують с п р о м о ж н і с т ь учитись на вечірніх курсах. Шкіл тут безліч, курсів ще більше: та й різного роду від найбільше практичних і спеціяльних, як, наприклад, хемічне спаювання металів, чи відчитування плянів (так званих „блюпрінт") до теоретичних, як наука мов, чи математика і хемія. Десятки тисяч студентів і студенток доповняють своє знання, або вивчають якийсь фах, або просто студіюють для самого знання.

Існування цих різнородних вечірніх курсів — це лише частина величезної, найбільшої — може — у світі американської системи шкільництва. За статистикою більше ніж 25 мільйонів молодих громадян ЗДА, у віці між 5-тим і 17-тим роком життя, відвідує публічні школи. Крім цих шкіл існує у ЗДА велика сітка публічних середніх шкіл (так званих „гай скул"), як теж низка університетів, технічних шкіл, учительських семінарій і професійних шкіл, в яких вчиться понад два і пів мільйона студентів.

Це видається навіть неймовірним, що за несповна 150 років американське шкільництво так зросло. Американська революція — хоч принесла американським громадянам Декларацію незалежности — то все таки за громадянські права треба було звести боротьбу всіми шарами населення. Як спершу — на зразок Великої Британії — право голосу в новій американській державі базувалось на землевласництві, так і шкільництво було в приватних руках, чи теж у заряді церков і воно було доступне перш за все багачам. Щойно робітництво і люди поступової думки провели кампанію за широке публічне шкільництво, хоч і наперекір замислам багатіїв і великих підприємців. Сьогодні цілу країну покрила широка сітка народніх шкіл, середніх і університетів, в яких навчаються і діти робітників, а то й учаться там після праці на прохарчування себе і родин самі робітники.

Та хоч і такі широкі можливості шкільництва у ЗДА — то Професійні Спілки окремо стараються за вишкіл свойого членства. Як говорить директор Перевишкільного Інституту Профсоюзу Текстильних Робітників, багатші все ж мають і тепер більше щастя учитись і тому про вишкіл робітництва треба спеціяльно дбати. Окрема увага присвячена на вирощення урядників і провідників професійних союзів. Коли зважити, що за останніх двадцять років американські професійні союзи зросли від трьох мільйонів членства до 16 мільйонів, тоді й ясним стане, скільки праці поклали американські профсоюзи саме у ділянці вишколу. Цілу ту армію членів треба вишколити бодай в обсягу обов'язків і привілеїв членства профсоюзів. Ця „усвідомлююча акція" ведена була при помочі зборів, памфлетів, брошур і конференцій. Та міжнародні профсоюзи, такі, як Американська Федерація Праці (АФП) чи Конґрес Індустріяльних Організацію (КІО), мають спеціяльних вишкільних директорів і цілий штаб, що відповідає за програму навчання. Ці дві організації спонзорують всеамериканську радіопрограму у Вашинґтоні, а крім цього співпрацюють із місцевими радіопрограмами різних частин ЗДА.

Багато університетів і каледжів має спеціяльні курси для членів професійних союзів, але — на думку згаданого директора Перевишкільного Інституту Текстильників — це лише початок і в цій ділянці доведеться університетам розкрити діяльність так само, як це зроблено у відношенні до потреб фармерів, бизнесменів і професіоналістів.

Світ праці був у передових рядах в боротьбі за свободу: за встановлення публічного шкільництва, за скорочення дня і тижня праці, за звільнення сумнівно арештованих, чи звільнення дітей від праці в початках американської історії. В останніх роках американський світ праці веде змагання за соціяльні й економічні реформи. Щоб вести цю боротьбу, провідники і працівники профсоюзів потребують спеціяльного вишколу. І про це дбають спеціяльні вишкільні департаменти великих американських проф-союзів. Але не лише в цьому напрямі йде вишкіл. Вишколюються теж провідників і урядовців окремих груп профсоюзів, як хемічних працівників, машиністів, меблевих працівників, залізничних урядників і інших. Літом останнього року Вишкільний Департамент К.І.О. перевів дев'ять літніх курсів в районах, не враховуючи інших курсів, ведених місцевими відділами. Професійні спілки ведуть вишкіл у напрямі вивчення життєвого стандарту, зацікавлюючи широкі маси свойого членства проблемами платень, зиску, продукції, оподаткування і іншими. Друкується ціла маса всякого роду бюлетенів, магазинів, газет, з яких інформується членів про програму і поступ.

Вишкільна акція американських професійних спілок, яка стоїть у доповненні до широкої вишкільної системи американської держави, має на думці теж і ролю зорганізованого світу праці у міжнародному політичному житті. Контакти із іншодержавними професійними союзами і вивчення робітничих відносин в окремих державах, головно вивчення невільничих методів праці в комуністичних державах, проти яких профсоюзи ведуть не лише запальну агітацію, але й вияснюють їх нежиттєвість у своїх вишкільних програмах, поширюють горизонти думання і зацікавлення світу праці. Це поширення горизонтів членів професійних союзів є одним із найбільше значущих проявів робітничого вишколу.

Т.

Микола Барвінський

Під увагу українським бизнесменам

19 жовтня цього року, як оголошено в „Свободі", мають зібратися українські бизнесмени міста Ню Йорку та його околиць, щоб раду радити. З приводу цих сходин хочемо висловити декілька своїх думок. В деяких своїх попередніх статтях в „Свободі" ми як і інші автори вияснювали справу необхідности об'єднання наших господарників.

Наші господарники — бизнесмени виявили в Америці не абиякий організаційний хист й талановите знання справи свойого бизнесу. Адже всі ми сюди прибули, з власної волі, чи з необхідности, але без всяких капіталів. Наші люди привезли з собою до Америки лише власний розум і руки і, прибувши сюди, не марнували раніш і не марнують тепер часу, а закотивши рукави взялися до праці, кожний за своїм фахом, а коли не за своїм фахом, то за якимсь іншим. Одним з фахів, який в спільноті людства відіграє не маловажне значення є праця бизнесмена. Адже ніхто не сумнівається щодо великого значення в народному господарстві промисловости, якого б не була вона розміру й галузі. Так само як і поважне місце в народному господарстві займає торгівля, або фармарське господарство, або навіть дрібний промисел, як кравецтво, шевство й т. п., чи промисел обслуг. Всі згадані галузі бизнесу конче потрібні в нормальному суспільстві. І наші люди ведуть свій бизнес не погано. Ми тішимося цим, бо зростає сила нашого обездоленного українського люду. Розквіт наших бизнесів це доказ того, що український нарід є здібний до творчої праці й запевнення, як багато міг би він зробити доброго, коли б сам порядкував в рідному краю. Зла наша доля нам покищо цього не судила, але краще майбутнє, в яке ми глибоко віримо, належить нам і нашим дітям, бо колеса історії назад не повернути нашим оскаженілим ворогам. Для кращого переведення своєї праці тут на еміграції об'єдналися в певні спілки всі наші люди. Кожний за своїм фахом праці. Такі об'єднання дають чимало для своїх членів як порадою, а то навіть часами й допомогою. Бо як каже стара наша народна мудрість — „Де робить гурточок, там повен куточок". При всіх своїх успіхах в бизнесах, наші бизнесмени розпорошені, між собою не пов'язані. Кожний живе своїм тільки власним інтересом, а тому часто буває, що в таких випадках бизнес може потрапити в біду, бо є необізнаний з ситуацією своєї галузі. Бо „хто гурту зрікається, той у біду втискається", так з давніх часів говорить стара, але правдива українська мудрість. В деяких стейтах ЗДА наші бизнесмени вже приступили до організації своїх об'єднань. Те саме слід зробити й в Ню Йорку та інших більших осередках, а це вийде на користь як бизнесменам, так і громаді.

Конгрес німецької соціялдемократії

— „Партії німецьких патріотів і інтернаціональних соціялістів" —

(Дортмунд, Німеччина) —

Сьогодні фактично закінчив свою роботу конґрес німецької соціялдемократії. Завтра, в неділю, має відбутися велике віче під відкритим небом, на якім будуть промовляти діячі Соц. Дем. Партії та делеґати соціялістичних партій різних країн. Німецькі соціялдемократи виробили нову програму акції, в політиці закордонній та внутрішній. Вони заявляють, що не є оборонцями інтересів тільки робітничої кляси: вони виступають з програмою, яка охоплює інтереси всіх людей праці — духової і фізичної, — робітників, селян, працівників у канцеляріях і люди, що не мають ніякого забезпечення для свого життя. Особливу увагу уділив Конґрес Соціялдемократичної Партії справі молодого покоління в Німеччині. Спроби досліду настроїв молоді в Західній Німеччині показують, що більшість молодих людей між 25-35 р.р. в цій країні є проти капіталістичного ладу. Однак ці настрої не приводять цю молодь до участи в Соц. Дем. партії в такій мірі, як цього соціялісти собі бажають. Промовці на конґресі вказували на необхідність більшої активности пропаґанди партії серед німецької молоді. Дебати на конґресі показали, що Соц. Дем. партія не хоче повторювати помилок минулого, коли німецькі демократи легковажили небезпеку фашизму. „Ми німецькі патріоти і одночасно інтернаціональні соціялісти", — заявляє конґрес. Соц. демократія не визнає доконаних фактів, що сталися наслідком II світової війни: розділу Німеччини на зони і втрати областей на схід від Одри і Ніси. Конґрес критично оцінював політику Москви і політику західних демократій. Однак, коли почулися деякі голоси на конґресі про „американізм", то дотеперішній заступник голови партії Еріх Олленгауер, у своїй промові рішучо виступив проти такої необдуманої пропаґанди, яка стирає різницю між диктаторською Росією і демократичною Америкою. Олленгауер сказав, що він не збирається „освідчувати любов" до Америки, але кожний мусів би знати, що Америка — це демократична країна і в ній є різні напрями — поступові і реакційні. Однак, у боротьбі проти російського тоталізму соціялдемократія Німеччини стоїть на боці демократичних країн, і в цьому не може бути сумніву. Вислухавши звідомлення про діяльність соц. дем. фракцій в Парляменті Зах. Німеччини, конґрес приступив до виборів нової президії партії. На голову одноголосно вибрано (357 голосів) члена парляменту Еріха Олленгауера. Вибір Олленгауера конґрес зустрів оваціями і співом. Олленгауер у короткій промові дякував з'їздові за довір'я і підчеркнув тяжку відповідальність, яку конґрес поклав на нього своїм вибором. Адже ж при повних виборах до парляменту соціялдемократія може прийти до влади в Західній Німеччині. Е. Олленгауер жидівського роду, від ранньої молодости брав участь у німецькому соціялістичному русі. За панування Гітлера був на еміґрації. Від 1945 року, як заступник Шумахера, помагав відновити соціялдемократію в Німеччині. Визначається, як добрий промовець, організатор і журналіст. Своєю спокійною, простою вдачею здобув загальну прихильність у Німеччині, і одночасно глибоку ненависть комуністів. Вибір Олленгауера на голову Соц. Дем. партії привітали делеґати соціялістичних партій різних країн.

Л. І.

Републіканська і демократична плятформи

Плятформи, прийняті Републіканською та Демократичною партіями цього літа в Шікаґо, представляють у загальних рисах, закордонну та внутрішню політику кожної партії. Говоримо — в основному, бо політична плятформа являє собою необхідний компроміс, що на ньому погодились всі головніші елементи кожної партії. Різні точки погляду двох партій, як вони існують, легко зрозуміти, порівнюючи ці дві плятформи.

Ось що каже кожна партія в своїх плятформах про деякі найголовніші питання:

Закордонна політика

Демократи: Вони вимагають „почесного миру", для чого необхідно зміцнити Об'єднані Нації разом з вільними народами, спільними силами забезпечивши спокій на Середньому сході, на Тихому океані і в Европі. Вони вважають Формозу за „важливий аванпост вільного світу". Вони кажуть, що оборона Південної Кореї буде доказом, що Об'єднані Нації будуть чинити опір аґресії.

Републіканці: Вони кажуть, що Демократи програли справу миру, і радять урядові покінчити війну в Кореї на найвигідніших умовах. Вони запевняють, що їхня мета „почесна, бо вона — мир", і вимагають усунення тих, хто є відповідальний на всі ці „непотрібні ризиковані авантюри". „Ми будемо дбати про Далекий Схід і не принесемо його в жертву для того, щоб мати більше часу для Заходу". Вони зобов'язуються підтримувати Об'єднані Нації і зменшити американські закордонні зобов'язання.

Комуністи

Демократи: Вони кажуть, що програма льояльности президента Трумана оправдала себе в справі охорони державного апарату проти просякання небажаних елементів і захисту чесних і льояльних громадських працівників від необґрунтованих та злісних нападів.

Републіканці: „Заспокоєння комунізму вдома і за кордоном" спричинилось до непотрібних жертв американських громадян, зниження вартости доляра, дала в руки Росії атомову бомбу, спустила Залізну заслону і тепер принесла загрозу світовому мирові".

Цивільні права

Демократи: Всім — незалежно від раси, кольору шкіри чи походження — мусять бути ґарантовані рівні права на працю, особиста безпека і право голосу. Вони наполягають, щоб 83 конгрес удосконалив конгресіональну процедуру і щоб резолюції виносилися після дебатів а не затверджувались меншістю в кожній окремій Палаті.

Републіканці: Вони вважають, що Стейти несуть відповідальність за забезпечення цивільних і громадянських прав, але що федеральний уряд має право в це втручатися.

Контроля цін і заробітньої платні

Демократи: Вони наполягають на продовженні контролі, поки цього вимагають обставини, але вважають, що як тільки економічні умови дозволять, контроля мусить бути знесена. Вони особливо вимагають продовження федеральної контролі квартирної платні, зважаючи на брак жител.

Републіканці: Вони вва-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ікер

„Осінний Пікнік"

Є „Осінні Скрипки", „Осіннє Танго", осінні маневри, осінні настрої, то може бути, очевидно, й осінній пікнік. Календарним порядком він відбувся ще влітку — субота, 13 вересня, але настроєво схилявся більше до осені. Було це, немов би, колективне прощання літа 1952, що його заранжували канцелярія Українського Народного Союзу спільно з В-вом „Свобода" для своїх працівників, а відбулося це прощання, перший раз в історії пікніків, на власному союзовому „сміттю", у рідній „Союзівці".

Це дуже гарно з боку „Батька-Союзу" що при таких родинних оказіях не забуває також про деяких „доскакуючих" співробітників „Свободи" і любить притулити їх до свого фамілійного грона. При тому приємно звернути увагу, що союзова фамілійка розростається дійсно американсько-українським темпом: цього року взяло участь в прогулянці 50 працівників канцелярій, редакції та друкарні, не враховуючи тих, що заспали, чи були інакше перешкоджені.

Як згадано — метою нашої поїздки була новопридбана союзова лятифундія — „Союзівка". Читачі „Свободи" вже знають, де вона положена, від кого відкуплена, скільки має акрів, скільки будинків і яким бистрим ходом поступає її відбудова. Але жадні репортажі, новинки і тим подібні комунікати неспроможні заступити вашого особистого враження! Я мав нагоду бачити її весною, і порівнюючи перші свої враження з віднесеними тепер, на склоні літа, доходжу до висновку, що це шикується „бизнес" на велику ногу, справжня літня столиця цілої нашої Метрополітальної округи, куди, на другий рік, змоторизовані земляки з ближчих і дальших околиць, потягнуться, як араби до Мекки. Незмоторизовані (якщо такі ще знайдуться) матимуть змогу користати з дуже вигідних і прохолоджуваних автобусів, що відходять частенько з Ню Йорку, з-під готелю Діксі на 43-ій вулиці.

Таким, саме, автобусом, доповненим кількома приватними „карами", вирушило в путь наше пікнікове товариство, в прекрасних гуморах і такому ж настрою, бо й погода випала вимріяна і день, один з найкращих в році. Кажуть в Ню Йорку небесний референт від погоди, мр. Меркурій, переступив того дня 93-ту паралелю, але на благословенному лоні природи ми зовсім не відчували цього факту. Подорож туди відбулася гладко, крім одного, маловажного „ексиденту" (від іскорки з папіроски трохи не згоріло одно авто). Деякі труднощі виринули щойно тоді, коли ми опинилися в Кергонксон, бо наші шановні драйвери не орієнтувалися гаразд, котра з кількох бічних доріжок веде до „Союзівки". Потім виявилось, що правильна доріжка є ця, що повертає праворуч біля купи „джонку" з поломаних самоходів. Зрештою ситуацію рятував, як міг, редактор Драган, який на цьому терені вже почувається, як у себе в Брукліні, тому теж він сповняв функцію зв'язкового-кур'єра, або, як хтось сказав, „фельджандарма без бляхи".

На воротях 250-акрового національного мастку привітав нас із отвореними раменами головний касієр УНСоюзу, п. Роман Слободян, й одночасно перестерігав нас, щоб ми нікуди „не розлазилися" бо зараз буде обід. Ця його „погроза" не була якимсь там пустослов'ям, бо справді через годину попросили нас до їдальні.

Обід відбувся в принципіяльному, найбільшому будинку „Союзівки", прекрасно устаткованому в усі можливі вигоди і вже повністю відремонтованому. В їдальні були господинями пані А. і Е. Слободян, які погостили нас чесно, з старокраєвою гостинністю, не гірше, як на храмі в Настасові. В ролі господаря гідно виступав сам Предсідник УНСоюзу, п. Дмитро Галичин. Підкреслюю — гідно, бо до нас, робітників пера, звертався з особливим пошанівком і кожному відмірював по дубельтовій чарці. Тому теж і з нашого кола піднялося перше, грімке „Многая Літа" на честь і славу Хвальної Президії, за здоров'я її Предсідника та за розбудову і квітучість „Союзівки".

Обід пройшов у дуже милій атмосфері, якої не зуміли попсувати навіть доволі чисельні промови. В тім, треба це льояльно признати, деякі з них були блискучими зразками красномовства, переплітані перлинами дотепу і гумору, чому й не треба дивуватися, коли своїми ораторськими талантами пописувались такі майстри слова і пера, як сам Предсідник (говорив, як і годиться, кілька разів) далі пані Івченко, ред. Р. Купчинський, д-р Мишуга, адвокат М. Пізнак та другі.

А по обіді — прийшла пора дозвілля! Товариство розсипалось гуртками й по одинці на згадане вже лоно природи, але більшість таки потягнулася, як гуси, до купелевого басейну, де наші, тут і там народжені союзянки, мали нагоду зарепрезентувати себе в повній і неприхованій красі, а працівники друкарні змагалися з редакторами за першенство в плаванні. Все ж таки чи не найкращим плаваком виявився адв. Пізнак, що потрапив лежати навзнак на воді і курити сигаро, а крім цього робив інші, неправдоподібні штуки і трохи не втопив нам коханої панни Джозефіни.

Особи „незабезпечені" купелевими костюмами солодко відпочивали на м'яків мураві, або ходили втішати око чарами природи, при чому найбільше захоплення викликувала в усіх союзова „Ніяґара". Нечисленні вийнятки, невразливі на чари природи і всякі інші чари, розв'язали квестію відпочинку дуже просто — пішли грати в карти. А пані Людмила і редактор Купчинський, при склянці пива, продовжували розпочату перед двома роками дискусію на тему окремої галичанської нації ...

Після плавання, відбиванки, проходів і т. п. народнього гуляння товариство зібралося на просторій веранді, звідки розгортався чудовий вид на зелене підгір'я, — і почалося народнє співання. Керівник друкарні „Свободи", п. Федів, привіз машинку до рекордування голосу і ми мали з нею знамениту забаву: наспівували на звукозаписуючу ленту пісні у власному виконанні, а, потім, самі слухали їх, і були, очевидно, очаровані своїми хоровими виступами! Правда, слухачі з боку висували деякі критичні завваги, а особи з пересадно витонченим музикальним чуттям — затикали вуха, але нас це зовсім не зворушувало.

Вечеря відбулася вже в передвід'їздовій гарячці та в деякому замішанні, промови і многолітствія були скорочені до мінімум, бо молодь не могла всидіти при столі і рвалася танцювати. Врешті всі перейшли до вітальні, у ватрані запалено поліна, зроблено відповідний настрій, т. зн. притушено світло, пан Софрон пустив у рух свою машину і — почалися танці... Тепер блиснув аранжерським хистом п. ред. Купчинський, неперевершений, здається, в такому рідкісному тепер куншті — культурно і дотепно бавити товариство, якщо, звичайно, не згадувати його поважного конкурента, ред. Льоня Лепкого. Треба було бачити й подивляти молодецькі вихиляси пана доктора Мишуги, чи й самого п. Предсідника, для яких не грізне було ні танго, ні вальчик, чи, навіть, легка полька! На сором для молодшої ґенерації батьки народу загнали в сліпий кут і новоприбулих, і тутнароджених кавалерів.

Та, накінець, прийшов і прикрий момент — треба було прощатися з гостинними господарями, сказати „Союзівці" — „бай-бай" і сідати до автобусу ... Але й ці меляхолійні години повороту домів мали свою принаду — з огляду на дуже миле товариство союзянок.

Хочу, при цій нагоді, висунути твердження, що майно Українського Народного Союзу — це не тільки 60,000 його членів, не тільки 14 мільйонів капіталу з домами, фармами, „льотами" та іншими інвестиціями! Дуже цінним надбанням, потіхою і прикрасою тієї установи, зокрема її Головної Канцелярії, є також пані і панночки, які в тій (до речі — тісній) канцелярії працюють! Більшість їх походить з припливу „свіжої крови" і приємно відмітити, що цей приплив виходить установі на здоров'я. Старий козарлюга, Батько-Союз, дістає свіжих рум'янців, дивує нас живучістю, енерґією, юнацьким, майже, темпераментом! ..

А, взагалі, думаю, що УНСоюз, це одна з лябораторій, що в ній, в дружній, гармонійній атмосфері співпраці, непомітно та безшумно назріває велика річ — спаяність, злиття і співжиття трьох нашарувань нашої іміграції.

Це була наче проба і підготовка до відкриття тої прекрасної оселі, яка, після ремонту цього року, в наступних роках служитиме десяткам тисяч членства Українського Народного Союзу за незрівняне місце відпочинку і культурної розваги.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси).

Київський державний музей Т. Шевченка поповнився новими репродукціями і оригіналами картин. Виставлено репродукції ілюстрацій Т. Шевченка до твору Тарас Бульба, оригінали яких зберігаються в Ленінградському музеї. Виставлено картини сучасних малярів, що на совєтський лад відображають життя і епоху, в яку жив поет: Кравченка „Повстання кріпаків проти поміщиків", Кияченка „Шевченко в час аральської експедиції", Волковінського і Волкової „Шевченко серед казахів". Музей також поповнився екземплярами нових видань Кобзаря чеською, польською, болгарською, мадярською, німецькою мовами і фотами сучасного села Шевченково, в якому народився поет. Ленінградський дослідник Н. Моринець провадить дослідження матеріялів, зв'язаних з життям поета в Петербурзі. Встановлено десять нових адрес ,де він жив і перебував. Складено науковий опис майстерні, в якій жив і працював Шевченко.

66 тисяч гектарів піщаної землі, малопридатної для хліборобства, в Полтавській і Харківській області засаджено молодими п а р о с т к а м и амурських оксамитних тополь, шовковиць, дубу, оріху, а також овочевими деревами.

Закарпатський народний хор з Ужгороду два місяці гастролював в Москві, Ленінграді, Білорусії, Естонії і Литві. Хор дав 50 концертів, на яких було 60 тисяч глядачів.

Києвлянин В. Паньків в листі до московської Літературної Газети (16 серпня) оповідає про церкву, перенесену з карпатського села Кривка на околицю Львова. Ця церква має історично - наукову цінність ,як зразок народньої деревяної архітектури вісімнадцятого сторіччя. Церква перебуває під опікою Львівської інспекції по охороні пам'ятників архітектури. В. Паньків в листі нарікає, що ця інспекція не турбується за охорону церкви, яка цілковито побудована з дерева. Огорожа розпадається і її розтягають на паливо, повибивано вікна і в них залітає дощ, дах протікає і гниє, навколо церкви бруд, немає протипожарних інструментів. До листа додано фото цієї занедбаної церкви.

В Києві влаштовано виставку політичних карикатур маляра — карикатуриста В. Литвиненка. Карикатури переважно а н т и а мериканські. На одній такій карикатурі зображено бездомну американську родину, яка блукає між небоскребами, не маючи притулку. На іншій карикатурі зображено Папу Римського, який латає порваний фашистський прапор. На дипломні випускні праці студенти Київського художнього інституту малювали й ліпили „безсмертні образи" Леніна, Калініна, Сталіна. Хто відходив від цього шабльону, того часописи обвинувачували в утечі в минуле і в шкідлитому небажанні відображувати сучасне „кипуче життя".

Після гастролей по всіх містах СССР київські театри розпочали новий театральний сезон. В репертуарі на першому місці російські твори. Театр опери й балету показуватиме Івана Сусаніна, Тихий Дон, Русалку, Демона і ін.

Партія й уряд встановлює теми, над якими повинні працювати українські підсовєтські мистці. Композиторів підганяють, щоб вони творили „нові пісні про великі будови комунізму". Г. Вірьовка в честь відкриття волго-донського каналу написав пісню про цю подію. П. Майборода написав пісню про Сталіна, пісню будівників, Каховську баладу. Тому, що таких пісень народ не співатиме, іх включають в рертуар різних удержавлених хорів.

Під рубрикою „Виконаємо зобов'язання, взяті в листі до товариша И. В. Сталіна!" українсько - підсовєтські часописи щоденно друкують звіти про рабську працю колгоспників на ненажерливу державу. Ось один з таких рапортів: „Достроково, 16 серпня ц. р. виконали державний план хлібозаготівель (без кукурудзи, проса і гречки) колгоспи Звенигородського району, Київської області, повністю забезпечивши себе насінням озимих і ярих культур, продовжують здачу хліба державі в рахунок натурплати за врученими рахунками за роботи МТС у колгоспах. Про це повідомили в телеграмі на ім'я Ради Української РСР і ЦК КП(б) України секретар райкому КП(б)У т. Кожухов, голова виконкому районної Ради депутатів трудящих т. Лупщенко і уповноважений міністерства заготівель по району т. Черних". Часописи не пишуть, що ж лишається колгоспникам і що їм дає держава за такий грабунок. (ЛЛ)

РЕСПУБЛІКАНСЬКА І ДЕМОКРАТИЧНА ПЛЯТФОРМИ

(Закінчення зі стор. 2.)

жають за шкідливу контролю цін і заробітньої платні, як і федеральну контролю квартирної платні, за вийнятком місць, де брак мешкань пов'язаний з обороною.

Податки і витрати

Демократи: Вони заперечують безвідповідальне твердження, що національне забезпечення може бути осягнуте без оплачування за нього. Вони не дають „необачних обіцянок" зменшити податки, але обіцяють звернути пильну увагу на зменшення видатків.

Республіканці: Вони обіцяють зниження податків, намаганням повернути долярові його правдиву вартість, забезпечену золотим запасом.

Праця

Демократи: Вони рішуче настоюють на скасуванні акту Тефта-Гартлея, як невідповідного, невдалого і несправедливого. Вони вимагають закону, який дав би змогу президентові діяти справедливо і ефективно, коли справа йтиме про серйозну загрозу національній безпеці чи добробутові.

Республіканці: Вони пропонують внести поправки до акту Тефта-Гартлея, відповідно до вимог часу і обставин. „Ми засуджуємо намагання президента захопити владу в індустрії на підставі нібито конституційного права".

Соціяльне забезпечення і освіта

Демократи: Вони вважають, що соціяльне забезпечення мусить бути поліпшене і збільшене для старих, безробітних і непрацездатних. Вони вважають також, що федеральний уряд має допомагати стейтам в справі освіти.

Республіканці: Вони пропонують зберегти забезпечення робітників, вживши заходів проти інфляції. Вони вважають, що народня освіта має бути на відповідальності стейтів і окремих громад.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гартфорд, Конн.

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ В ФЕСТІВАЛЮ

Подібно, як в Україні наші сіль-госп. товариства організували свята жнив, так в стейті Конетикат, вже другий рік, фармерські З'єднання уряджують осінній фестиваль.

В минулорічній параді взяли участь не тільки численні підприємства, але був також імпровізований „Корабель Об'єднаних Націй", на якім вибрані королеви від національних груп репрезентували свої народи. На цім кораблі, на жаль, не було України.

Цього року, коли Головна Кватира Фестивалю почала шукати українців, скоро зорганізовано ініціятивний комітет, який нав'язав контакт з Гол. Кватирою та запевнився, що українців будуть трактувати як самостійну національну групу, а тоді почато підготовку до українського виступу.

З поміж товариств ,які заявили свою участь, це є: ООЧСУ, СУМА, Пласт, відділ УНС, Хор і УАГКлюб, вибрано діловий Комітет в такому складі: пп. Романишин Роман — голова, Коршенюк Теодор — м.гол. і орг. реф., Лучкань Володимир мист. реф., Олексів С. — секретар, Янішевський Г. — касиср, Дерлиця В. член та Мельник М., як зв'язковий.

Дня 9 вересня в год. 7 веч. з Колт парку рушила кавалькада поверх сотні, багато удекорованих, олегоричних возів, з вибраними королевими і почотом — репрезентуючі великі господарські і торговельні підприємства з двох стейтів (Кон. і Мас.). Поміж ними розставлені 35 дутих оркестр. Похід рушив головними вулицями цього міста, центру світових обезпеченевих компаній, до Бушнел парку. Поверх мільйона глядачів, переважно гостей з сусідних степів, приглядались цій параді. В поході взяли участь 15 національних груп. Між ними численністю, організацією і красою строїв значно вибивались українці. На чолі української групи, яка числила 120 осіб, їхали 3 верщники в козацьких строях. За ними транспарент: „Українці" та піші в одностроях. В перших рядах машерували жінки в нац. одягах, а дальше жінки і чоловіки у вишиваних сорочках. Українська група притягала око глядачів та та чисельні брава і оклики.

На „Кораблі Об'єднаних Націй", на другім місці, стояла „Міс Україна" в гарнім народнім строю. Україну репрезентувала п-на Міля Ляшкевич. Попередньо призначена п-на Ірина Гомотюк перед фестівалем захворіла.

Слідуючого вечера, на великій, спеціяльно побудованій сцені в Бушнел парку, влаштовано концерт запрошених артистів і пописи національних груп.

В першій точці програми виступив наш об'єднаний хор (Гартфод — Ню Брітейн), 60 осіб в одностроях, під керівництвом п. Евгена Крука та танцюристи з Вилементік і Колчестер під кер. п. Сторожука і п-ни Нелі Вовк. Окреме сольо танцювала п-на Марія Сторожук. Десятьтисячна авдиторія прийняла українські точки рясними оплесками. По виступі на головній сцені хор і танцюристи продовжували пописи на власній сцені, на території цього парку. Грала наша оркестра під дир. п. Я. Бандери.

В четвер, в т. зв. коронаційнім балю (вступ 25 цент.) взяла участь укр. королева п Міля Ляшкевич в товаристві п. Яр. Бандери. В суботу на репрезентаційнім балю наша королева і голова ділового комітету п. Романишин були представлені стейтовому губернаторові п. Ладжові. Діловому комітетові належиться признання за солідно виконану підготовку до укр. виступу. Багато допомогли комітетові п. Мельник Мих. ветеран, своїми знайомствами, а п. Іван Чернига радіовими оголошеннями.

В польськім „Дзєнніку для вшисткіх" з 15 вересня був допис з Гартфорду, де написано: „В поході найкраще презентувалась група литовська і українська. Литовці і українці, в и к о р и с т а л и нову іміграцію для цілей своєї пропаганди і треба їм позавидувати, що зробили це дуже вдачно". В дальшому заохочує поляків, щоб в будучому фестивалю взяли примір з литовців і українців.

В місцевій американській пресі поміщено нотатки про участь українців і знимки наших танцюристок, а похід і танець був фільмований телевізійною стацією в Ню Гейвен.

Учасник.

Филаделфія, Па.

Філія УКК стає з новими силами до праці.

Неділя, 28. вересня ц. р. була для филаделфійської громади подією в громадському житті. Цей день призначений був на Загальні Збори Філії Українського Конгресового Комітету. Від останніх невдачних зборів на весні, життя і діяльність філії зовсім послабли. Та зросла зорганізованість всієї нашої громади, доказом чого велика (найбільша дотепер) фреквенція учасників останніх Загальних Зборів. Ця зорганізованість нашої громади і була найбільшою вимогою провести загальні збори і поставити працю філії УКК на належному місці.

Велику залю Українського Клюбу у Филаделфії виповнили: понад сотня управнених і зареєстрованих представників 52-ох місцевих організацій — гленів УКК і гості. Наради відкрив в імені неприсутнього голови містоголова Філії УКК п. Роман Карбівник, який попросив приявного делеґата о. Двораківського провести молитву. Порядок нарад випрацюваний уступаючою управою прийнято одноголосно без змін. Обрано призидію Зборів у складі: І. Поритко — голова, Т. Федусь і С. Слободян — містопредсідники і секретарі: С. Шевченко і О. Тарнавський.

З діяльности Філії УКК звітували: містопредсідник Р. Карбівник, організаційний референт Бак-Бойчук і секретар І. Шаран, який теж склав звіт в імені фінансового референта, якого він увесь час заступав. За останній рік (а дійсно півтора року бо з уваги на недоведені до кінця збори на весні, управа примушена була працювати пів року довше) управа Філії зладила а д р е с а р українських громадян (около сім тисяч адрес), нав'язала контакти з членами - клітинами Філії, розбудувала підвідділи й охопила їх організаційною сіткою, відбула різні наради, зорганізувала кілька свят і віче, як теж старалась нав'язати контакти з іншонаціональними групами. Касовий звіт виказує приходів около одинадцяти тисяч долярів. Культурно-освітна референтура провела збірку книжок для бібліотек. Філія підтримала учительську громаду, яка веде курси українознавства у Филаделфії, та й асиґнувала гроші на видання підручника української граматики. Від Контрольної Комісії говорили пп. В. Блавацький і М. Дубас, які знайшли у книгах Філії все в порядку з понад сотнею долярів на рахунку власного банкового конта Філії і запропонували уділити уступаючій управі абсолюторію. Абсолюторію ухвалено одноголосно, не проводячи ,за ухвалою зборів, дискусії над звітами.

Для вибору нових керівних органів Філії обрано більшістю 76 голосів до 24 голосів „проти" Комісію Матку у складі: пані Олена Штогрин, і панове І. Харамбура, І. Кізь, Р. Карбівник, З. Дончук, С. Євсевський, В. Яців, для вироблення листи кандидатів на склад нової управи Групи яка голосувала проти вибору складу Комісії-Матки ставила другу листу, але вона перепала. На пропозицію предсідника, щоб і ця група делеґувала до складу Комісії-Матки своїх представників у відповідній пропорції до заступлених голосів, представники цієї групи відбули дві наради із вибраною Комісією-Маткою, але без результату.

Після наради Комісія-Матка випрацювала особовий склад майбувньої Управи. Пропозицію Комісії - Матки подано до відома делеґатів. Комісія-Матка взяла до уваги всі політичні угруповання і подала листу у консолідаційному вигляді. Та деякі з кандидатів зголосили свою резиґнацію. Президія ще раз апелювала до приявних створити консолідаційний склад нової Управи. КомісіяМатка згодилась переглянути справу. У висліді Комісія - Матка подала таку пропозицію на склад нової Управи Филаделфійського Відділу УКК: д-р Володимир Ґалан, голова і такі члени головних органів Філії: п. П. Василащук, д-р М. Годованець, інж. М. Гудзовський, п. С. Євсевський, полк. Ю. Івченко, п. Р. Карбівник, п. І. Кізь, п. М. Лисянська, І. Поритко, д-р М. Роговський, д-р В. Рудницький, інж. І. Сірий, п. С. Слободян, проф. П. Шинкар ,пані О. Штогрин, др М.Ценко і мґр. В.Яців. З залі подано кандидатуру на голову майора М. Дармопрая, якого піддержав д-р Скальчук. Але майор Дармопрай зголосив свою резиґнацію з уваги на те, що не захотів розбивати голосів і самий гаряче піддержав кандидатуру д-ра В. Ґалана. Пропозицію Комісії - Матки дано під голосування: за пропозицією голосувало 58 делеґатів, проти 17 (решта з уваги на пізню пору вже не була приявна на залі). У висліді цього вибору около десяти осіб, невдоволених із вибору, опустило залю. Президія закликала усіх до співпраці та й висловила надію, що нововибрана управа дасть змогу і цій невдоволеній групі приступити до праці в нововибраній Управі, де знайдеться місце і для представників цієї групи.

Збори Філії УКК у Филадельфії проходили назагал у діловій атмосфері. Багато переважаюча частина делеґатів виявила велике громадське вироблення і ділову поставу до справ. Ухвалено членську вкладку для Філії у висоті 3.00 дол. Проф. Шинкар закликав для повної підтримки нашого політичного центру — Української Національної Ради. Ця діловість останніх зборів напевно вплине і на цю групу „невдоволених" і вони включаться до праці нашої Філії згідно з напрямними останньої Конвенції У. К. К. у Ню Йорку.

Централю У к р а ї нського Конгресового Комітету репрезентував гідно заступник голови УКК ред. Богдан Кравців. У вітальному слові ред. Кравців звернув увагу на консолідаційну п л я т ф о рму останнього Конґресу УКК і закликав усі угрупування до співпраці в рамках УКК, бо всі ми одні і ті ж самі українці і — хоч різнимось політичними поглядамии — то цупкіша від цього наша національна єдність у змаганні для визволення нашого народу. А це визволення потребує усіх українських рук і всіх українських умів.

Загальні Збори закінчив молитвою о. Потульницький. Відспівано н а ц і о н а л ьний гимн.

Збірка принесла понад 100 дол.

Президія Загальних Зборів.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Черговий успіх канадійських українців

Шкільна влада в провінції Саскачеван п о г о д и лася на введення української мови як обов'язкового п р е д м е т у до вищих шкіл (гай-скул).

Ми отримали від керівника Колеґії св. Йосафата письмо, в якому є мова про черговий успіх українців Канади у розбудові нашого культурного життя. По довгих заходах невтомного брата Методія, Б. Х. Ш. і його співробітників: проф. Г. Симпсона, проф. С. Андрусишина, брата Альойзія, дир. И. Горчинського і дир. П. Воробця, шкільна влада у провінції Саскачеван дала дозвіл ввести українську мову, як рівнорядний навчальний предмет до IX, X, XI і XII ґрейду (кляси) вищої школи (гайскул) у згаданій провінції.

Відповідне урядове письмо датоване 21. серпня 1952, звучить так:

„Нижче є накреслена експериментальна програма для українознавчих студій в шк. роках 1952/53 і 1953/54. Вона обов'язує тільки в школах, визначених Департаментом Виховання. У цих школах українська мова має бути одним з обов'язуючих навчальних предметів.

Завдання навчання української мови, згідно з урядовою інструкцією є такі:

1. Навчити розуміти і говорити по українськи.
2. Вивчити читати українську літературу.
3. Розвинути розуміння граматичної структури української мови і пристосувати його до загального мовного знання.
4. Розвинути розуміння і любов до української культури.

Департамент Виховання, як бачимо, прихильно поставився до прохання українських шкільних діячів і дав своє погодження на введення української мови до шкільної програми і зрівнання її з іншими предметами навчання.

У цьому акті саскачеванського Департаменту Виховання добачуємо підкреслення демократичного устрою Канади, що завжди бере під увагу потреби і домагання своїх громадян, не зважаючи на їх національність і віру.

Користаючи з права висловлювати публічну опінію нашої громади — ми радісмо з того, що наша мова здобуває собі права у Канаді якраз в тому часі, коли на рідній землі її обмосковлюють і викривляють. Ми впевнені також, що вся наша громада радітиме цим успіхом наших шкільних діячів зі Саскачевану, що є рівночасно успіхом усіх канадійських українців. — („Наша Мета").

Стан еміґрації до Канади

Якщо порвнювати іміґраційні дані за час семи місяців 1952 р. з даними із того самого часу рік тому назад, то бачимо великий зріст іміґрації в цьому році. Урядова статистика виявляє, що тоді в минулому році до Канади прибуло 99,421 осіб, а цього року — 114,744.

Це збільшення відноситься перш за все до родини робітників поселених раніше в Канаді. Бо в минулих раках працюючі особи — робітники — становили 60% усіх іміґрантів. Цього року в липні з 16,687 іміґрантів було тільки 49 відсотків робітників (8,133 особи), а решта — це жінки й діти, як теж група 491 осіб, що їх не клясифіковано як робітників.

Дальший подрібний розгляд іміґрації за сім перших місяців цього року представляється так: число британських поселенців у Канаді на цей рік збільшилося до 27,795 осіб, тобто на 10,133 осіб більше як у тому самому періоді мин. року; з ЗДА прибуло 4,916 іміґрантів — тобто на 10% більше як у 1951 р.; 45,431 нових поселенців прибуло з країн північної Европи, а це значить — на 10,624 осіб більше як у тому періоді минулого року.

Зате інші країни виказують зменшення числа іміґрантів, бо цього року в перших семи місяцях до Канади прибуло з „інших країн" 36,602 особи, тоді як у тому періоді 1951 р. поселилось було 42,473 людей, або інакше кажучи — на 14% більше.

„Канадійська Сцена"

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

Скарби нашої сивої давнини

У суботу, 27 вересня, в Літ. Мист. Клюбі в Ню Йорку, заходами Виставкового Комітету центральних жіночих організацій (Союз Українок Америки, ОУЖ, Матірний Союз Українок та ін.) відбувся літературний вечір письменниці Докії Гуменної, що недавно випустила у світ свою оригінальну повість „Велике Цабе".

Письменницю представила досить численно зібраній авдиторії голова Виставкового Комітету п. Демидчук.

Авторка повісти „Велике Цабе" поставила собі нелегке завдання подати читачеві у художньому творі відомості про передісторичну трипільську культуру, що сягає в сиву давнину 4-5 тисячоліть від наших днів і численні пам'ятники якої відкрито в розкопках на теренах України за останнє півстоліття.

Перші цінні знахідки речей — свідків тієї прадавньої культури — (уламки посуду з майстерним орнаментом, статуетки, тощо) — дали археологічні розкопки під Києвом, наприкінці минулого століття, на ланах коло міста Трипілля, звідки й походить назва „трипільської культури".

Дальші дослідження вчених-археологів подали чимало доказів, що терени сучасної України аж до Дунаю і Карпат у прадавні часи густо населювала людність, яка була у свій час високорозвиненою хліборобською громадою і становила ланку в хліборобській культурі Єгипту, Месопотамії, Китаю та Індії і була, за твердженням одного англійського археолога, культурою „світанку европейської цивілізації".

Докія Гуменна у своєму слові подала слухачам те наукове тло, що на ньому вона створила повість, демонструючи зразки знахідок археологічних розкопок, якими щедро ілюстровано книжку.

Для нас, українців, відомості про трипільську культуру набувають особливої ваги, сказала авторка „Великого Цабе", бо вони доводять, що хлібороби, які жили п'ять тисяч років тому на українських землях, — це наші прямі предки і ми маємо право пишатися своєю родовитістю та глибоким коренем українського народу в українській землі... Ті скарби, видобуті з-під землі, повинні стати надбанням кожного українця, бо й діти мусять знати, що наш нарід має свою п'ятитисячолітню історію.

Уривки з повісти „Велике Цабе" читала артистка Т. Позняківна.

Авторка вправними художніми засобами відкриває читачеві завісу нашої передісторії і веде його в мандри разом із своїм героєм Лукою Савуром — молодим археологом і скульптуром — у таємничий і чарівний світ, що припав пилом тисячоліть.

У цікавій сюжетовій ситуації читач пізнає побут, звичаї й обряди трипільців, форми їхнього співжиття...

Повість треба всіляко рекомендувати нашому українському читачеві, зокрема, нашій молоді, бо вона кидає жмут світла на ті трипільські скарби, що їх досі посідало лише вузьке коло фахівців-археологів, бо ж скарби ці є нашими національними скарбами.

Тимто, треба радо привітати Докію Гуменну з виданням цієї доброї і корисної книжки.

Увага, з якою авдиторія присутніх на літературному вечорі поставилася до повісти та квіти, піднесені письменниці від жіночих організацій, були скромним виявом подяки авторці „Великого Цабе" за її велику працю.

В. Юрченко.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

Р. Романчукевич

ПЕРШИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ ЗДА І КАНАДИ

В днях 31 серпня й 1 вересня 1952 р. відбувся І-ий З'їзд Українських Інженерів Америки й Канади в Торонті, заініційований та організований Управою Т-ва Українських Інженерів і Техніків у Канаді з осідком в Торонто.

Головною ціллю З'їзду було: 1) обговорення створення „Світового Союзу", зглядно Центральної Репрезентації українських інженерів і техніків, розкинених по світі по цей бік залізної куртини та її пресового органу.

2) Нав'язання товариських взаємин між поодинокими членами Товариств Америки й Канади.

Участь в З'їзді взяли члени й гості з Торонта, Монтреалю, Сарнії, Ґвелфу, Ніяґара Фалс, Бредфорд, Ошави, Бафало, Ню Йорку, Ніяґара Фалс — Н.Й., і Нотер-Даму. Присутніх було 42 особи.

З'їзд почався відсвяткуванням 30-літнього ювілею У.Т.Г.І. — У.Г.А. на спільнім засіданні із учасниками III-тої наукової конференції Канадійського Відділу Н.Т.Ш. в приміщенні Українського Відділу Канадійського Легіону в год. 3-тій пп., де з рамени Т-ва Українських Інженерів і Техніків в Канаді Вп. Пані інж. І. Дийчаківська виголосила доповідь на тему: „Мої спомини з УТГІ", — в якій насвітлила трудноші в праці студентів і професорів в УТГІ і на терені Німеччини.

Піля відсвяткування ювілею УТГІ, учасники З'їзду перейшли до приміщення Т-ва Українських Інженерів і Техніків при гр. кат. церкві 770 Квін Ст. й в год. 5-тій пп. почалася офіціяльна частина З'їзду.

Голова Т-ва Укр. Інженерів і Техніків в Торонті інж. Кміт, відкриваючи З'їзд, привітав шановних учасників З'їзду.

До Президії З'їзду увійшли інж. Кос з Ґвелфу, інж. Кузмінський з Торонта, інж. М. Солодуха голова Філії в Монтреалі, інж. Р. Волчук член Редакційної Колегії Т-ва Укр. Інж. і Техн. в Торонті та секретар Р. Романчукевич.

Після того інж. Кміт відчитав доповідь на тему: „Можливості створення Центральної репрезентації українських інженерів та її центрального пресового органу", в якій насвітлив ґенезу ідеї об'єднання та подав мотиви, якими українські інженери керуються, змагаючи до об'єднання.

В дискусії на цю тему усі були згідні щодо потреби об'єднання та вказували також на трудноші технічного оформлення такого представництва чи союзу в світовому маштабі. Учасники висловили побажання, щоб Управа Т-ва Укр. Інж. і Техн. в Канаді розглянула усі можливості та опрацювала конкретні пропозиції у напрямі об'єднання.

Другу доповідь виголосив інж. М. Бручковський на тему: „Нові обставини праці та нова дійсність". Прелеґент у своїй доповіді звернув увагу на брак заінтересовання нової іміґрації творенням власних виробничих варстатів праці і підприємств та підкреслив потреби економічного зацікавлення. Розв'язання проблеми нашого економічного життя залишив прелеґент ініціятиві українських інженерів, що живуть на еміґрації. Доповідь викликала живу дискусію, що виказала реальні можливості творення власних підприємств.

В понеділок 1 вересня інж. Озаркевич виголосив з черги третю доповідь на тему: „Вплив націоналізації на Бориславський нафтовий басейн". Незвичайно було цікаво почути з уст очевидця про наслідки господарювання тоталітарних режимів: совєтів і німців. Доповідь була поставлена на академічному поземі та викликала велике зацікавлення, про що свідчили численні запити учасників.

Четверту і кінцеву доповідь виголосив інж. В. Личенко на тему: „Технічна екскурсія з Києва до Запоріжжа". Прелеґент живим переповіданям своїх спогадів із студентських часів переніс учасників З'їзду думками на рідні землі, відтворив красу Дніпра та вказав на дотеперішні досягнення технічного використання його водної сили.

Під кінець З'їзду вив'язалася дискусія на актуальні теми, як видання українського технічного словника, порушено справи організації і діяльности Товариств.

По дискусії схвалено резолюції та побажання між ін. заклик до інженерів створити одну центральну репрезентацію, яка об'єднає та репрезентуватиме всіх українських інженерів за границями рідних земель. В склад Центральної Репрезентації повинні входити представники поодиноких Товариств Інженерів, які рівночасно будуть їх зв'язковими. Як осідок Центральної Репрезентації пропонується Ню Йорк, ЗДА.

В дальших резалюціях сказано: — Уповноважнюємо Управу Т-ва Укр. Інж. і Техніків в Канаді для опрацьовання конкретних пропозицій для оформлення „Всесвітнього Союзу Українських Інженерів" зглядно „Центральної Репрезентації" чи іншого виду об'єднання.

Уважаємо, — кажеться дальше в резолюціях — що першим кроком до духового об'єднання є створення одного технічного органу, що буде лучником між всіми українськими інженерами, розкиненими по чужих країнах по цей бік залізної куртини. Пропонуємо, щоб тим центральним органом були друковані „Технічні Вісті", видавані тепер Т-вом Укр. Інженерів в Ню Йорку. Також уважаємо, що реальною підставою до здійснення ідеї світового об'єднання укр. інженерів є закріплення краєвих інженерських товариств не лише організаційно, але й економічно, дорогою розбудови власних виробничих варстатів. На цю ділянку діяльности Товариств звертаємо особливу увагу.

З'їзд Укр. Інженерів вважає акцію фонду будови Українського технічного — Господарського — дому, в якому була би приміщена єдина українська політехніка на чужині, започатковану Т-вом Укр. Інженерів і Техніків в Німеччині, корисною не лише для українських інженерів в Німеччині, але й для всеї української еміґрації й тому закликаємо всі українські організації та все наше громадянство до всебічної моральної та матеріяльної піддержки цієї акції.

Віримо, що прийде час, що повернемося до вільної Батьківщини і віддамо свої сили й знання для відбудови нашої Незалежної Соборної Української Держави.

ВСЯЧИНА

ПРАВО АЗИЛЮ ДЛЯ 800 ОВЕЦЬ

Берлінська поліція повідомляє про те, що один німецький фармер із совєтської зони вночі під час густої мряки пригнав до Берліну 800 своїх овець. Це була вся його господарка. Він просить права азилю для себе і своїх овець, бо не хоче жити під совєтською контролею.

ВІДНОВЛЯЮТЬ ВИРІБ МЕЧІВ У ЯПОНІЇ

В Японії славилися так звані мечі самураїв і існували окремі фабрики, що їх продукували. Після програної війни Союзне командування наказало закрити ці фабрики, але тепер дозволили відкрити шість фабрик і вони виробляють мечі, але тільки „на пам'ятку". Перші пам'яткові самурайські мечі дістануть: през. Труман та ген. МекАртур.

ПОМЕР 88-РІЧНИЙ РОМЕО НА ШЛЯХУ ДО 80-РІЧНОЇ ЮЛІЇ

З Больонії повідомляють про рідкий випадок сімдесятирічної любови. 88-мирічний Домініко Джентеліні проживав у Больоньї в домі для старців. Але одного дня він висмикнувся з цього дому, щоб відвідати свою 80-річну любку, яка жила в селі 18 миль від Больоньї. Поліція знайшла його над потічком, де він помер на удар серця. 70 років назад він був заручився з 10-річною тоді Летіцією Родою, але батьки не дали дозволу на їхнє подружжя.

ПАКІСТАН УХВАЛЮЄ ПРОГІБІЦІЮ

Уряд Пакістану (частина давньої Індії) приготовляє закон, який забороняватиме продаж алькоголю всім мешканцям цієї країни. Цей закон мають ухвалити найближчого року. Але ті всі, що задумують відвідувати цю країну, не мають чим журитися, бо чужинцям можна буде купувати всякі лікери за окремим дозволом.

ШУКАЮТЬ „КЛЮЧА" ВІД РЕВМАТИЗМУ

Лондонське багате добродійне товариство Наффілд Фавндейшен повідомляє, що воно видало великі гроші на досліди, але ще й досі не знайдено „ключа" до дошкульної недуги ревматизму.

ТЕКСАСЬКА НАФТА ДІЙШЛА ДО НАЙВИЩОЇ ПРОДУКЦІЇ

Нафтові шиби в стейті Тексасі осягнули найвищий ступінь своєї продукції. В одному дні там видобули 3,268,813 бочок нафтової ропи, отже 4,344 бочки більше від дотеперішньої денної продукції. Найнижча цьогорічна продукція була в липні ц. р., коли страйкували деякі рафінерії. Тоді денно випомпували тільки 2,707,276 бочок.

АНГЛІЙЦІ КУПУЮТЬ СОВЄТСЬКУ ПШЕНИЦЮ

Дипломати довідуються, що Англія старається купити 200,000 тон совєтського зерна. Купуватимуть: пшеницю, ячмінь і овес. Не подають, які ціни англійці платитимуть за те зерно, що його совєтський уряд силою відбирає від своїх рабів колхозників.

ЗАЧАЛА ХОДИТИ ДО ШКОЛИ ДИТИНА, ЩО ПРИ НАРОДЖЕНІ ВАЖИЛА ОДИН ФУНТ

У Вілмінґтоні, в стейті Масс., зачала ходити до школи дівчина, що під час народження важила тільки один фунт і пів унції. Сандра де Лісλі важить тепер 45 фунтів і висока на чотири стопи, та має шість років. Кажуть, що вона мала рекорд найменшої дитини, народженої в ЗДА. Вона після народження мусіла чотири місяці жити в інкубаторі немов ті курятка, що їх штучно виґрівають. Коли вона мала два роки, зачала пробувати ходити. Тепер Сандра зовсім нормальна дівчина.

ДВІ СЕСТРИ ПОМЕРЛИ ПРИ ДОМОВИНІ БРАТА

У Блаф Сити, стейт Тенн., помер на удар серця пан Ловал Дженкінс, який мав 57 років. На другий день приїхала його сестра Етта Доніґан, щоб відвідати покійника. Коли тільки побачила тіло небіжчика, вмерла на удар серця. Півгодини пізніше приїхала друга його сестра — панна М. Дженкінс і негайно вмерла також на серцевий удар. Одна сестра мала 53, а друга 61 років.

ПОМЕР ВЕТЕРАН, ЩО МАВ 104 РОКИ

В Джонесборо, в стейті Аркан., помер Вільям В. Лавдермілк, який брав участь у війні між стейтами, і зголосився до армії 1864 року, коли йому було тільки 16 років. Лавдермілк помер у віці 104 років. Досі живуть ще дев'ять осіб, що були в тій війні конфедератами. Лавдермілк брав участь у битві під Чатанугою, Маріетою, Нашвіл і Атлантою. Він працював на маленькій фармі до сотного року життя. Залишив жінку-вдовицю.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 4 (По день 4. вересня 1952).

КОННЕКТИКЕТ:

Ню Гейвен: Христя Масляк $25; Відділ Українського Конґресового Комітету в Ню Гейвен з свята Шевченка $15; по $10: о. А. Борса, Михайло Чапля, Микола Духновський, Іван Голембйовський, Петро Ґулій, Іван Гузик, Роман Гижий, Василь Юречко, Павло Кебало, Павло Козак, Кость Марущак, Конрад Папп, Йосиф Прокопович, Лев Рейнарович, Іван Репетило, Володимир Рондяк, д-р Дмитро Шевчук, Богдан Шмата, Василь Шмата, Іван Телюк; по $5: Дмитро Боднар, о. Юстин Гірняк, Василь Сивак.

ІЛЛИНОЙ:

Шікаґо: Іван Дужанський $50; по $25: Михайло Беряк, Іван Кравс, д-р Мирослав Сіменс, Роман Смук, Микола Шліхутка, Ярослав Войнаровський; по $20: Олекса й Евдокія Дзємюк, Остап Івасів; Бронислава і Павло Бабяк $15; по $10: Йосиф Апостол, д-р Олекса Бабій, Дмитро Багрій, д-р Володимир Білецький, Богдан Білинський, Петро Борисевич, Анастазія Хар, Павло Химка, Василь Чайка, Петро Чубатий, Григорій Чикало, Йосиф Дичка, Петро Дзидзан, Рудольф Гізяк, Ілля Ґут, Микола Гопкало, Іван Горошко, Ігор Гуменюк, Василь Ільницький, Євген Іванусь, Степан Яцура, Іван Южин, К. Марія, Володимир Калинюк, Д. Каськів, Петро Катамай, Ілля Коцур, Павло Кокун, Андрій Косович, Петро Кикіш, Филип Лецик, Володимир Левицький, Анатоль Лобачевський, Любов Лобачевська, Омелян Лоґуш, д-р Григорій Лозинський, Франк Луцький, Тарас Лушпинський, о. прот. М. К., Филип Максимонько, Роман Мартинюк, Прокіп Матійців, Александер Моцьо, Михайло Мудрий, Богдан Михайлович, д-р Ярослав Михайлович, Тадей Мищук, Василь Нагірняк, Олександер Наконечний, Осип Оберемко, Микола Онуферко, Онуфрій Онишканич, Петро Осташ, Павло Павлишин, Онуфрій Поляк, д-р Онуфрій Погорецький, Григорій Процишин, Петро Питель, Юліян Саварин, Микола Сенчишак, Союз Українок Америки (Відділ ч. 22), Володимир Сосновський, Євгенія Сидорович, Володимир Синенький, Тарас Шпікула, Осип Танасевич, Юрій Теодорович, Михайло Ткаченко, Т-во княгині Ольги, Пилип Васильовський, Александер Заборський, Роман Завадович, Петро Зелізко; по $5: Тимофій Бондар, Андрій Доценко, Михайло Домашевський, Степан Ґулай, Гринько Гавасівський, Андрій Іванюк, Леон Крикливець, Андрій Ноґа, д-р Володимир Рижевський, Роман Шенкірик; І. Ільченко $3; М. Ільчук $2; І. С. Ярешко $1. Доповнення: Проф. Іван Повалячек зложив у грудні м. р. $10 за 1951 рік, але помилково був пропущений у наших списках платників Національного Датку. Цей пропуск на цьому місці справляємо.

МЕЙН:

Лизбон Фоллс: Теодор Кривокобильський $5.

МЕРИЛЕНД:

Балтимор: Юліян Монастирський $10.

МИШИГЕН:

Дітройт: Д-р Іван Грибик $25. **Ґренд Рапідс:** Ілля Фалендиш $10.

МІННЕСОТА:

Міннеаполіс: По $20: Люба і Віктор Филипович, Дмитро і Тетяна Янковські; по $10: Александер Филипович, д-р Микола Кушніренко, Володимир Лісович.

Сейнт Пол: По $5: Володимир Білецький, Олексій Петров; по $2: М. Білецька, о. В. Смулка; М. Анастазівський $1.

МІЗУРІ:

Ст. Джозеф: Роман Щавінський $10.

МОНТАНА:

Гелена: Микола Лисаковський $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:

Еллендел: Василь Матвіяс $10. **Форт Дикс:** Микола Джус $10. **Гобокен:** По $10: Марія Кульчицька, Вероніка Ломідзе. **Джерзі Сиг:** Іван Дубек збірка з нагоди похорону бл. п. Андрія Стефанишина $22. **Ньюарк:** Іван Оверко $10. **Пассейк:** По $10: Андрій Гойда, Ева Романюк. **Петерсон:** По $10: Григорій Чура, д-р Мирослав Луговий, Михайло Озарук, Зенаїда Ворона; по $5: Василь Федоришин, Григорій Мочурад.

НЮ ЙОРК:

Олбані: Анна Солтис $10. **Асторія:** Стефан Гентош $10. **Бронкс:** Теодор Витвицький $10. **Бруклин:** По $10: Евстахій Бехметюк, Осип Старостяк. **Боффало:** Дмитро Яремко $10. **Ларчмонт:** Кость Паньківський $10. **Ню Йорк Ситі:** По $10: Леонтій Крушельницький, Лідія Крушельницька, д-р Микола Масюкевич, Олекса Мотиль, Роман Стефанишин, Орест Семчишин; о. В. Рабій $1.50. **Озон Парк:** Петро Федак $10. **Рачестер:** По $10: Михайло Білозір, Іван Чавс, Нестор Червінський, Антін Фолюсевич, Магдалина Мартинович, Ярослав Погорецький, Михайло Снилик, Константин Шевчук, Теодор Шевчук, Дмитро Висоцький, Петро Зубрицький. **Скенектеди:** Ігнатій Сірий $20; по $10: Іван Фізер, Михайло Гайдукевич, Михайло Сірий. **Трой:** Василь Ткач $20 (за 1951 і 1952 р.р.). **Вотервліт:** Василь Васильків $10. **Йонкерс:** Д-р Григорій Чвартацький $10.

ОГАЙО:

Клівленд: Василь Бучацький $10. **Лейквуд:** Ольга Наконечна $10.

ОКЛАГОМА:

Шовні: Д-р Тома Воробець $10.

ПЕНСИЛВЕНІЯ:

Черивил: Юрій Мичуда $10. **Честер:** По $10: Петро Гладаш, Михайло Кічула, Александер Кобаса, Василь Коструба, Євген Маршалок, Григорій Мельник, Петро Мисак, Юрій Сольчаник, Володимир Шуба, Роман Завицький. **Форд Ситі:** Роман Фундиґа $5. **Нортгемптон:** По $10: Василь Боднарчук, Лука Демчук, Антін Костів. **Филаделфія:** По $10: Омелян Коморовський, Микола Луцький. **Шерон Гил:** Іван Запряла $10.

ВИСКАНЗИН:

Милвокі: Відділ Українського Конгресового Комітету $10.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

ТАРЗАН, ч. 2930. Напад з тилу.

„Бери їх, М'Люнґо!", кричала Мераля. „Йолла Тукво! Еррор Коре!", кричав М. Люнґа, скачучи наперед і дико кричати. Коріяни кинулися до напаку.

Серед розпачливої боротьби ні Тарзан ні його компаньйони не завважали небезпеки, що постійно підкрадалася до них ззаду.